

FOLK OG LAND

NR. 8 — 14. ÅRGANG

LØRDAG 13. MARS 1965

LØSSALG 1 krone

Den norske kapitulasjon i 1940

Ordlyden av avtalene, æresorderklæringen m. v.

Alle de sydlige divisjoner kapitulerte etterhvert

I juni 1940 hadde alle de sydlige divisjoner kapitulert og det pågikk bare kamper mellom den siste norske divisjon, 6. divisjon og tyskerne. I disse kamper i Narvik-området deltok det også tropper fra de allierte sammen med de norske nøytralitetsforsvarere, men da disse allierte tropper under presset av den tyske offensiv på vestfronten i hui og hast og uten forhåndskonferanse med den norske overkommando ble evakuert, ble stillingen for de norske styrker uholdbar. Under disse omstendigheter gav regjeringen Nygaardsvold ordre til general Ruge om å innstille fiendtlighetene og avslutte en våpenstillstandsavtale med tyskerne. Selvdro Kongen og regjeringen på et britisk skip til England og beordret også sjefen for 6. divisjon, general Fleischer til å følge med som såkalt militær rådgiver. Den norske forsvarssjefen, general Ruge, overtok da også den direkte kommando over 6. divisjon. Forsvarssjefen hadde ellers kommandoen over samtlige norske stridskrefter tillands, til sjøs og i luften. Via Sverige søkte han kontakt med den tyske

FREMDELES RÅDER DET STOR UKLARHET OMKRING DEN NORSKE KAPITULASJON I JUNI 1940. KAPITULASJONSAVTALENS ORDLYD ER LITE KJENT. VI HAR FÅTT ANMODNING OM NOK EN GANG Å KLARLEGGE FORHOLDET OG GJØR DET I DET EFTERFØLGENDE:

overkommando for å oppfylle kongens og regjeringens pålegg om å avslutte krigen. Før avreisen ble det i kringkastingen nordpå sendt ut en tåket erklæring ved utenriksminister Koht, hvor det var snakk om å fortsette kampen for Norges selvstendighet fra eksil og også general Ruge talte bevisst dobbeltydig denne dag. Nøe han naturligvis måtte gjøre fordi forhandlingene med tyskerne ennå ikke var begynt. Og ingen kapitulasjonsavtale underskrevet.

På Spiankup ved Bjørnefjell ble det så innledet forhandlinger om den siste norske divisjon, 6. divisjon,

kapitulasjon. Forhandlingene ble ført mellom den lokale tyske øverstkommanderende i Nord-Norge, general Dietl og den av general Ruge, som fungerende sjef for 6. divisjon utsendte befullmektigede offiser, oberstløytnant Wrede-Holm. Etterfølgende avtale ble avsluttet:

LOKAL KAPITULASJONSAVTALE FOR 6. DIVISJON.

Følgende kapitulasjonsavtale er avsluttet mellom sjefen for de tyske stridskrefter i Nord-Norge, generalløytnant Dietl og den av sjefen for de norske tropper i Nord-Norge general Ruge utsendte befullmektigede offiser, oberstløytnant Wrede-Holm.

Krigsfangene ble frigitt av tyskerne

Fiendtlighetene innstilles mellom de deler av den norske forsvarsmakt — i det følgende benevnt «Norske Nordarmé» — som hittil har stått i kamp med den tyske forsvarsmakt — og de tyske stridskrefter i Nord-Norge, den 9/6 1940 kl. 24 (nordisk tid) og på etterfølgende betingelser:

1. Den norske nordarmé forplikter seg til senest innen 18. juni 1940 kl. 24 å overlevere samtlige krigsfanger i sin varetekt til den tyske forsvarsmakt. Overleveringen i henhold til forangående anmeldelse fra de nor-

ske myndigheter i Narvik. Sårede tyske krigsfanger i krigslasarett eller sykenus skal bli der til der foreligger transportmuligheter, men da skal de på lignende måte overgis til den tyske forsvarsmakt. Den norske nordarmé overleverer snarest en navneliste over tyske krigsfanger i lasarett eller sykehus eller lignende. Innen 18. juni overleverer den norske nordarmé til sjefen for den tyske forsvarsmakt i Norge en fullstendig navnefortegnelse over tyske krigsfanger, den vet bortført av allierte tropper fra det norske høyhetsområde.

2. Alt krigsmateriell tilhørende den norske hær, marine og luftvåpen samt det krigsmateriell som de allierte tropper har latt tilbake i Norge — enten det er i hendene på de norske tropper eller i lagre, magasiner eller hvor som helst ellers i Norge — skal utleveres til den tyske forsvarsmakt i den tilstand, hvori det nå er. Med krigsmateriell forståes - -

3. Den norske nordarmé skal ikke foreta eller tillate foretatt ødeleggelse av noesomhelst krigsmateriell (jfr. nr. 2). Heller ikke av noesomhelst kommunikasjonsmiddel — — eller av samferdselsveier eller kvadrater, likesom den forplikter seg til ikke å tillate noesomhelst sabotasjehandling.

4. Den norske nordarmé forplikter seg til å gjennomføre øyeblikkelig demobilisering av alle slags troppeavdelinger — — hvilket på ethvert sted skal kontrolleres av den tyske forsvarsmakt. Alle «innkalte» norske menige og underoffiserer skal snarest dimitteres til sine hjemsteder. De norske yrkessoldater og samtlige offiserer som fremdeles befinner

DAGSBEFALING

Da Storbritannia og Frankrike av ukjente grunner har gitt op foretaket på å hjelpe oss i vår kamp, og da de britiske og franske tropper nått til Fredag blev trukket tilbake fra Narvik uten varsel, står vi idag alene. De tyske troppene har allerede østret oss på begge flanker og kommet den i ryggen, og dette er hendt nettop på den linie som de britiske og franske troppene skulle ha holdt.

Uten mulighet for å få hjelp utenfra, alene og bare utstyrt med ammunisjon for en dag, uten luftvåpen, uten luftvernkanoner og uten andre ordrede våpen, vil en videre kamp bare føre til total tilintetgjørelse og ikke ha noen som helst militær hensikt.

Jeg har derfor idag foreslått den tyske overkommando at det skal innføres våpenhvile og særskilt forhandlinger om etablering av fredsforhold for fremtidige væktsområde, som det allerede er gjort for de østlige deler av vårt land.

Det er min sterke plikt som fungerende sjef i Brandelag å meddele dette til de under min kommando stående avdelinger.

3. juni 1940

G E T Z
(sign.)

P. S.

Det er ubegripelig at den britiske overkommando uten å varsle oss hvetstilte de norske troppers rygg opp til den eneste mulige lufte for en retrett når Narvik blev oss avskåret.

P. S.

Oberst Getz' dagsbefaling som forkynner kapitulasjonen av den siste norske divisjon utenom 6. div.

Forts. side 2

Den levende døde

Det er vel ikke riktig at vår røst er taus når J. B. Hjort fyller 70 år. For selv om FARMANDs redaktør i et festskrift for jubilaranten bare såvidt antyder at «selv stod han en tid i NS» og dagspressen i sin overveldende hyldest til den gode demokrat fintfølede springer over denne beklagelige kjennsgjerning, så stiller saken seg jo noe annerledes for oss i «den hårde kjerne». For når alt kommer til alt, så rakk jo den samme Hjort utrolig meget i den tid han stod i NS. Han var partiets nestfører, hirdsjef og fylkesfører i Akershus, foruten den mest benyttede taler og dertil stortingskandidat. Stort mere kunne det jo ikke falle på en enkelt mann. Men Hjort rakk likevel mere. Han var partiets ideolog, som skrev fortolkningene av programmet i «Hva vi vil» og dessuten en iherdig skribent i partipublikasjonene. Vi som var med den gang så jo også på ham som hovedpersonen i det vi kan kalle partiets nasjonalsosialistiske falanks.

Vi beklager at advokat Hjort forlot partiet etter valgnederlaget i 1936, men vi beklager enda mere at han senere også tydeligvis har forlatt det han stod for og som han den gang forsikret han ikke ville svikte.

Vi leser i FARMAND at det er blitt utgitt et privat festskrift for jubilaranten med artikler og avhandlinger skrevet av fødselsdagsbarnet. Komiteen for festskriftet har foruten altså FARMANDs redaktør, vært Arnulf Øverland, Francis Bull, André Bjerke, Andreas Aulie og Otto Engelschjøn. Vi er ikke sikre på at denne komiteen trass i Engelschjønns fagkunnskap, har fått med vesentlige ting i Hjorts produksjon, kanskje ikke engang så uvesentlige som dette, hentet fra den kjente «nazipublikasjon» RAGNAROK:

«I sommer (1938) innkalte bondehøvdningene bøndene til Oslo, men ikke i noen slik alvorlig hensikt. De ble sendt i tog til kongen, men bare for å hilse på ham i all gemyttlighet, slett ikke for å kreve orden i forsvaret av ham. De ble stillet ansikt til ansikt med vår marxistiske statsminister, ikke som anklagere, men som ærbødige beundrere av ham som leder av vår tids pengeutdelende statsmakt. De hørte en preken av Ronald Fangen, han var vel ment som en slags motgift mot Nygaardsvold. De fikk se på skuespill og «den vakre VIKAN-utstillingen», som bondehøvdningene kalte det fremmedartede jugl som var klistret

opp langs Frognerkilen.

I skuespillet på Akershus ble Knut Alfsøns skjebne ført frem for bøndene. Tenkte noen av dem seg noe ved at også han ble overløst av sin samtids politikere? At også hans bevegelse ble slått ned av en i det ytre legal, men i det indre internasjonal regjering? Husket noen av dem på at hans fall ble innledningen til det norske folks treldom i fire hundre år? Vil de nu våkne?»

Ja man kunne spørre — den gang!

Og på riksmøtet i 1936 talte Hjort slik:

«Mange tror at Hirden skal være et slagsbroderskap, og det er noe i det, for blir det nødvendig, skal Hirden kunne slåss, og den skal være førende på dette område som på alle andre. Men dette er ikke Hirdens oppgave alene. Jeg gjør oppmerksom på at Hirden ikke er et ordensvern i politivedtektenes forstand. Hirden er NS's politiske skole som vår Fører engang har kalt det.

Man skal huske på at tidene kan bli vanskelige for oss. Det kan gå så vidt at vår organisasjon blir oppløst. Men da skal NS' idé leve videre i kameratkretsen. Derfor er det også nødvendig at hirdfolkene er sammen til stadighet, at de danner et broderskap som er sammen og er glad ved å være sammen. Vi arbeider mot et mål som stadig flytter seg, derfor må de som arbeider i Hirden ikke nøye seg med å stille seg de oppgavene som kan være ønskelige i dag, men arbeide mot mål som ligger foran dagens øyeblikkelige behov, for tingene utvikler seg fort. Det er i dag en større politisk gjerning å gjøre korrekt høyre om i Hirden enn å reise til Genf.

Man taler så meget om preusserdisiplin og sier at det er noe forferdelig noe. Men det er nu den som har skapt det tyske rike, den som oppholdt de tyske soldater så lenge under verdenskrigen og den som har gjort at det tyske folk igjen har kunnet reise seg. (Under Hitler)».

Det er vel såat vårt lille

Kapitulasjonen — Besøk hos Scharffenberg

Forts. fra side 1

seg i tjeneste — — skal bli dimittert mot skriftlig æresord om å tre tilbake fra militær stilling og om ikke å delta i krigerske eller fiendtlige handlinger mot tyskerne eller deres forbundne sålenge den tyske forsvarsmakt holder Norge besatt.

5. — — — — Utlevering til tyskerne av soldater i Norge tilhørende de allierte i krig med Tyskland.

6. — — — — Utlevering til Norge av samtlige norske krigsfanger.

7. — — — — De norske offiserer får beholde sine sidevåpen.

Begge kontraherende parter forplikter seg til å overholde denne kapitulasjon, som trer i kraft i og med at den underskrives. Avsluttet og utferdiget

For den tyske forsvarsmakt

DIETL

generalløytnant

For den norske nordarmé

H. WREDE-HOLM

oberstløytnant

Tilbake stod nu å avslutte en generell avtale mellom den tyske og den norske overkommando som endelig avsluttet fiendtlighetene og krigen. Det som hittil forelå var kapitulasjonsavtaler for de enkelte divisjoner. Nu ble det opptatt forhandlinger i Trondheim om en generell avtale. I denne avtale, som vi gjengir i det efterfølgende og som var avsluttet av general Ruge med kongens og regjeringens fullmakt, ble det som en vil se slått en strek over alle den foregående dags tåkete talemåter om fortsatt kamp og lignende. Tyskerne, som er et folk med lange militære tradisjoner og faste æresbegreper, ønsket i denne generelle avtale å gi en honnør til den siste kjempende norske divisjon, 6. divisjon, som også hadde gjort en god innsats i kampene om Narvik, og derfor ble avtalen også innledet med en slik omtale av divisjonens ærefulle kamp. Avtalen lød eller som følger:

Forts. side 5

prøvebidrag ikke kunne komme med i riksmålsvennens festskrift for den levende nydemokratiske balansekunstner J. B. Hjort. For det vi minnes — og det gjør vi ærlig og oppriktig og med sorg — er den avdøde opprører og NS-mann, kameraten fra Gjøvikslaget og fra hundrevis av rabaldermøter, kjemperen og hirdmannen J. B. Hjort. Den mann som marsjerte med oss og sang med oss:

«Igjennom byens gater
går vi i sluttet tropp
Hold takten, kamerater,
løft Hirdens banner opp!»

Fred over hans minne.

O. M.

For noen år siden inviterte Scharffenberg noen «landssvikere» hjem til seg. Det var med glede vi mottok innbydelsen og det ble i sannhet noen interessante timer vi tilbragte i hans selskap. Han kom inn på mange av tidens og fortidens problemer omkring Norges og det norske folks stilling, men det vil føre for vidt å komme inn på alt det her. Men noen saker skal jeg nevne.

Scharffenberg mente at det var meget uklokt av Norge å være medlem av NATO. I tilfelle av en stormaktskonflikt ville landet straks bli krigsskueplass og ingen kunne da hindre at vi ville bli okkupert. Etter selv en relativt kortvarig okkupasjon, mente han at det ikke ville bli igjen noen synderlig norsk befolkning å befri. Etter hans mening skulle vi inngått militærallianse med Sverige og så erklære oss nøytrale i en eventuell konflikt. Danmark måtte vi ikke ha med i en slik allianse. Dets geografiske beliggenhet i forhold til Skandinavia gjorde at det ikke ville bety noen styrkelse av halvøyas forsvar. Danmark er for lett å invadere. Om disse spørsmål hadde han korrespondert med en svensk general, som hadde erklært seg enig i hans syn.

På denne tid var det kommunistiske opprør begynt i Kina. Han var ikke i tvil om at kommunistene kom til å bli herrer i landet. Den amerikanske hjelp til Chiang Kai-shek kunne ikke

bli effektiv på grunn av korrupsjon i Chiangs embetsverk.

I dette fikk han altså rett. Så han like klart når det gjelder Norge og NATO?

Naturligvis kom han også meget inn på «landssvikergivningen» og Regjeringens og Arbeiderpartiets forsvarspolitikk før 1940. Som kjent mente han at de hadde stelt det slik til for Norge at de burde vært stilt for riksrett.

Vin fortalte ham om Bondelagets stilling etter 1945, hvordan dette lag satte i gang sær oppgjør mot formodede «landssvikere». Og videre at Bondelaget forlangte beviser for at man var blitt medlem av NS på grunn av manglende åndsevner, dersom man igjen skulle kunne opptas som medlemmer i laget, og at man, i tilfelle opptagelse, ikke måtte ha stemmerett eller tillitshverv. Videre at Bondelagets hovedkontor skrev til alle underavdelinger at det ville føles som ubehag å se tidligere medlemmer av NS på møter o. l. Til disse opplysninger bemerket Scharffenberg at en mann med æresfølelse ikke kunne bli medlem av Bondelaget på slike betingelser.

Det er med vemod jeg tenker på at denne mann nu har «passert det store skille». Hadde vi hatt tilstrekkelig mange av dette slaget her i landet, så ville ikke regjeringen Nygaardsvold kunnet være med på å sette i gang det såkalte «retts» oppgjør.

Knut Sollid

Professor Heinz om «Seierherrens justis»

I et innlegg i «Aftenposten» går professor A. Heintz til angrep på kollega Edvard Hambro for hans kronikk om Wieseners bok «Seierherrens justis» og skriver blant annet:

«Så vidt jeg kan skjønne — gikk rettsstatenes utvikling i Vesten i de siste par hundre år nettopp i den retning at man forlot prinsippet om «seierherrenes» — dvs. makthavernes — justis, og forsøkte å gjennomføre en justis som beskytter de svakes rettigheter — beskytte individet mot kollektivet og mot statsmakten.

Rettsoppgjøret er et meget vanskelig og komplisert problem og det er opplagt at vi ikke er ferdig med det selv om det er ferdigbehandlet av Stortinget. Det er gledelig at man nå er mer villig til å innrømme at muligens var ikke alt slik som det burde være, at man har begått feil

m. m. Men slike generelle talemåter hjelper så såre lite de rammede — det er nærmest et forsøk på å lette sin samvittighet på en igrunnen temmelig ufarlig og lettvent måte.

Norge var også før krigen en rettsstat, og vi var med rette stolte av vårt lovverk. Hadde «seierherrene» forsøkt å dømme efter de lover som var skrevet, gjennomdiskutert og vedtatt i fredstid — ville rettsoppgjøret fått ganske andre dimensjoner og former. Men «seierherrene» laget nye lover og forordninger, delvis under, delvis efter krigen. Og man kan ikke vente det overmenneskelige

(Forts. fra side 3)

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

«Kristenfolkske» betraktninger

VÅRT LAND har demonstrert sitt kristelige sinnelag ved i en leder å ta avstand fra de stortingsmenn — over ett hundre i alt — som rettet en uforskammet henvendelse til Vesttyskland om med tilbakevirkende kraft å oppheve straffelovens gamle bestemmelser om foreldelse av adgang til rettslig forføyning — når det da gjelder nasjonalsosialister. Det er ikke fordi bladet er blitt mere kristelig barmhjertig på sine gamle dager. Det sverger fremdeles til sin egen gud som er en hevngjerrig gud — den gud som også dets store forbilde, vi hadde nær sagt salige, biskop Berggrav ofret til blant annet i skriftet «Folkedommen over NS».

Nei, bladet trøster seg med at det er så overflødig med en slik henvendelse for «rettferdigheten» vil likevel skje fyldest: «For de eftersøkte som det innen 8. mai er innledet saksanlegg mot, er saken den at de kan bringes for retten når som helst innen den nye 20-årsperiode gjeldende til 1985. Dette vil gjelde en Martin Bormann eller endog medlemmer av eftersøkte kriminelle nazistaber uten å være navngitt».

Og dette meget kristelige blad faller naturligvis heller ikke på den tanke at det kanskje har en bjelke i sitt eget øye å løfte litt på. Ikke et øyeblikk streifer den tanke bladets redaksjon at en kanskje også burde kikke litt på andre krigsforbrytere enn de tyske. For eksempel de en kan lese om i en beretning i LANCASHIRE EVENING TELEGRAPH for 9. september ifjor, hvor en Lance Sergeant Ernie Wright forteller om sine opplevelser. Han ble tatt til fange under invasjonen i Nordfrankrike, men kort etter ble han befriet av britiske tropper. Plutselig var de tyske vakter erstattet med britiske og om dem forteller den britiske underoffiser: «Vaktmannskapene (de britiske) stod i en rekke med sine maskingevær, mens en offiser skrek ordre ut gjennom en høyttaler. Så kom det frem fra skogen en flokk SS-soldater, deres tidligere vakter, stilte seg opp på en rekke og ble meiet ned. Da var det ikke noe om eller men».

Eller kanskje det kristelige blad er mere bekymret når det gjelder å få straffet de egne norske draps- og illgjerningsmenn fra okkupasjonstiden? Vi føler oss overbevist om at bladets redaksjon er i besiddelse av VG-redaktør Chr. A. R. Christensens «Norge under okkupasjonen» og trass i forfatterens holdning til kristendommen har hatt glede av å studere i all fall visse partier av den. Vi tør kanskje gjøre oppmerksom på side 133, hvor det berettes: «Dessuten var 65 angivere og andre særlig farlige personer blitt skutt av sabotører eller andre folk fra motstandsbevegelsen». Det er i avsnittet om «Hva krigen kostet» vi har fått denne smukke fortegnelse over norske krigsforbrytelser som formodentlig ved en misforståelse ikke er blitt efterforsket, ennsi straffet. Og da har forfatteren heller ikke tatt med for eksempel Gulostens ofre blant tyske krigsfanger og de avslørte mord på jødiske flyktninger under den såkalte flyktningetransport. Foruten en god del andre som ikke er kommet med blant de 65.

Vi føler oss overbevist om at VÅRT LAND etter nu å være blitt gjort oppmerksom på disse hjemlige svin på skogen vil sørge for at den hårde rettferd en krever mot tyskerne også blir gjort gjeldende mot nordmenn. Her er det jo ingen foreldelse som stiller seg hindrende i veien, så de tyske parlamentsmedlemmer slipper å lage henvendelser til Norge om nye lover med tilbakevirkende kraft.

For det liker VÅRT LAND i teorien ikke. Det skriver klart og tydelig at «Den avgjørende prinsipielle innvending mot kravet om å forlenge foreldelsesfristen for krigsforbrytelser (tyske sådanne vel å merke) er det demokra-

Professor Heintz —

(Forts. fra s. 2)

av dem — selvsagt ble disse lover «seierherrens lover». Og så dømte man med nitid rettferdighet etter disse nye lover og forordninger. Resultatet ble, selv etter professor Hambro's mening, ikke bare rosverdig — hva er mer forståelig. Jeg tror ikke det er noe å være stolt av at rettsoppgjøret ble til «seierherrens justis» — men ikke til et rettferdig oppgjør basert på førkrigslover.

Jeg kan være enig med Hambro i at Wieseners bok kan virke unødig ensidig og irriterende — men jeg tror at vi likevel må være både ham og forlaget takknemlig for at saken er blitt tatt opp til diskusjon. Og hvis det blir en ordentlig og saklig diskusjon, må man være meget glad. Det finnes nemlig i Norge i dag en hel generasjon som ikke har opplevd hverken krigen eller rettsoppgjøret — og de bør få det belyst fra alle kanter og sider. Det er den generasjon som skal skrive historien og felle dommen over oss — og de bør ikke kunne bebreide oss at de fikk høre bare «seierherrenes» versjoner. Og er vi nå — 20 år etter — ennå ikke modne til å føre en saklig og lidenskapsløs diskusjon?».

tiske rettsprinsipp at lover ikke må gis tilbakevirkende kraft. Bryter man mot dette prinsipp for en enkelt gruppe, er det skapt presedens for at det kan skje for andre grupper (for eksempel det berømmelige «kristenfolket»?) under andre forhold, og man er inne på en oppløsningens vei for rettsstaten».

Ja, det er meget smukt og riktig sagt, men hvorfor har ikke bladet hatt et Pauli ord å si da talsmannen for flertallet i Stortingets justiskomite professor og folkerettslys Edvard Hambro erklærte at landssvikoppgjøret hvilte på slike lover med tilbakevirkende kraft?

For redaksjonen kan vel neppe ha vært så optatt med teologien at en slik oppsiktsvekkende erkjennelse har gått hus forbi?

TANNLEGE

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

ANNELISE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

AVERTER I

FOLK OG LAND

Det vakte stor oppsikt da det ble kjent at den tyske regjering alt i Adenauertiden hadde sluttet en hemmelig avtale med Israel om store våpenleveranser. Dette har til syvende og sist ført til et for Tyskland katastrofalt brudd med araberstatene. Egypt inviterte bl. a. den midtyske soneleder Ulbricht til offisielt statsbesøk og affæren vil rimeligvis føre til brudd i de diplomatiske forbindelser med alle araberstatene. Erhard overtok avtalen etter Adenauer, men denne skylder igjen på press fra den amerikanske Kennedyregjering. Det er det ovenstående karikatur sikter til. Teksten er: «Det er hans skyld!» — «Nei hans!» — «Nei hans!». Den er hentet fra DEUTSCHE WOCHEN-ZEITUNG.

FORBUNDET gjenvalgte

ANDERS HAFSKJOLD

Vellykket årsmøte i Oslo

Forbundet for Sosial Oppreising hadde et godt besøkt årsmøte i Oslo lørdag 6. mars under ledelse av formannen Anders Hafskjold.

Årsberetning og regnskap for 1964 ble fremlagt av styret og ble enstemmig godkjent. Styret fremholdt at det var av den oppfatning at Forbundets arbeide bør holde frem så lenge det er økonomisk mulig og mener at dette iallfall vil være tilfelle inneværende år hvis en kan regne med at det ikke blir avgjørende svikt i oppløsningen om Forbundet.

Det ble ellers pekt på betydningen av den opplysningsvirksomhet som drives gjennom FOLK OG LAND, og det ble fra møtets side henstillet til alle å slå ring om avisen slik at dens virksomhet kan fortsette med minst mulige innskrenkninger. I denne forbindelse erklærte en seg enig i at Forbundet av sin aksjepost i avisen overdrar aksjer til pari kurs, kr. 100,— pr. stk. til dem som måtte ønske på den måte å medvirke til avisdriften. Av de innkomne midler vil Forbundet overdra halvparten til avisen som stønad. Henvendelse om slikt aksjekjøp kan sendes til Forbundet. Til forskjellige møtedeltagere ble det i henhold hertil straks overdratt 12 aksjer.

Efter de valg som ble foretatt består Forbundets styre nu av følgende: Anders Hafskjold, Lie, formann, Egil Heiaas, Tomter, nestformann. Styremedlemmer forøvrig: Jac. Skylstad, Trondheim med varamann Trygve Engen, Nesna, Georg Stray,

Kristiansand med varamann Anders Nyberg, Erling Kvasdheim, Stavanger med varamann Lars Holt, Stokke, Johan Myrdahl, Oslo med varamann Gudrun Åby, Asker, Hans S. Jacobsen, Oslo med varamann Pål Aukrust, Lom, J. Engebretsen, Skien med varamann Johan Kase, Rygge og M. Sundby Østby, Ytre Enebakk.

Møtet drøftet ellers en rekke saker av aktuell interesse og det var en livlig meningsutveksling med deltagelse av en lang rekke talere. Blant de emner som ble drøftet var også spørsmålet om en fellesopptreden ved forestående stortingsvalg. Arbeidsutvalget vil behandle spørsmålet videre på grunnlag av de uttalelser som fremkom på møtet.

Under møtet var det ellers arrangert en hyggelig felles-spisning, hvorunder gamle bekjentskaper og gamle minner ble gjenoppfrisket. Det var i det hele tatt et meget positivt og vellykket årsmøte. Det ble da også gitt sterkt uttrykk for takknemlighet overfor styret i sin alminnelighet og formannen Anders Hafskjold i særdeleshet for det arbeide som nedlegges til felles beste.

Daglig friske blomster

Blomsterforretning

SYNNØVE LIE

Kranser til alle priser

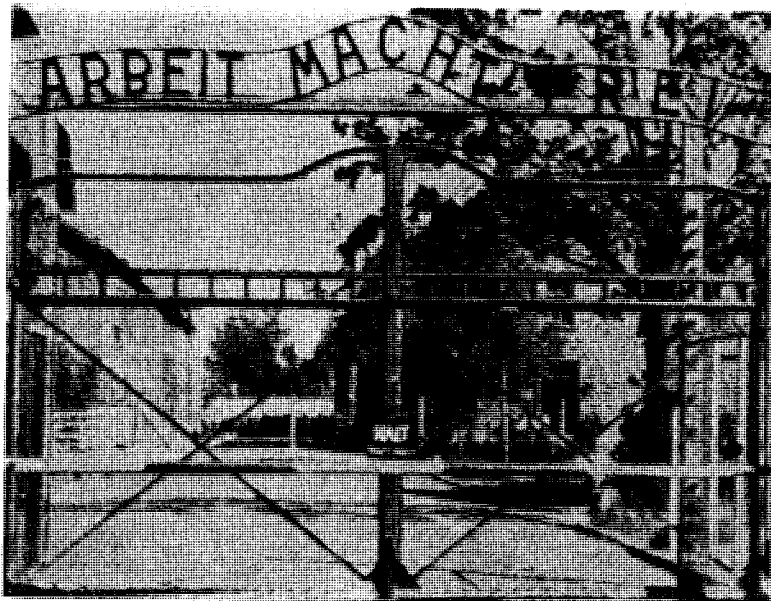
Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Skyld og Soning

DEN BRITISKE JURIST F. J. P. VEALE GRANSKER «VAR TIDS NØKKELPROBLEM»

2. TO DJEVELSKE PLANER

Inngangen til Auschwitz

To aksjoner under 2. verdenskrig fengsler fortsatt historieforskernes oppmerksomhet og er gjenstand for bitre kontroverser. For begge vedkommende dreier det seg om skjendige planer. Den ene er den som ble fulgt av den tyske regjering og som er forbundet med navnet Adolf Eichmann. Den annen ble fulgt av den britiske regjering og fikk sitt navn fra Frederick Lindemann. Disse planers vesen kan i sannhet ikke bestrides: begge var i enhver henseende så avgjort avskyelige at man umulig kan si hvem som var den mest skamløse. Dog står det for historikeren meget tilbake å gjøre for å fastlegge enkelthetene og graden av ansvarlighet hos dem som direkte eller indirekte hadde befattning med gjennomføringen av disse planer.

Med hensyn til Hitlers såkalte «Endlösung der Judenfrage» er trass i det uhyre omfang av litteratur som har hopet seg opp overraskende få enkeltheter blitt bevist som indiskutabelt sikre. At mange mennesker av alle aldre og av begge kjønn er blitt drept bare på grunn av sin rasemessige opprinnelse er ubestridelig, men de anslåtte tall på ofre svinger fortsatt mellom ti og to millioner. Noen amerikanske historikere har nylig hevdet at tallet antagelig ligger heller omkring trehundre og femtusen. For tiden beløper det vanlige anslag utbredt av antityske propagandister seg til 4 millioner. Hvis tallet på ofre nu virkelig må anslås til millioner, så reiser det vanskelige spørsmål seg, hvorfor de tyske myndigheter i en tid da jernbane- og veiforbindingene i Europa var beslaglagt til det ytterste for å

skaffe forsyninger til de veldige hærmasser på fjerne fronter og stadig påny ble truet gjennom vedvarende bombeangrep, i en tid da det var akutt mangel på kull og olje og knapphet på jernbanevogner, da skulle ha påtatt seg den helt overflødige oppgave å transportere millioner av mennesker til avsidesliggende konsentrasjonsleire i Øst-Tyskland og det besatte Polen for der å avlive dem! Selv om denne milliontransport ble gjennomført med den samme fullstendige ignorering av menneskelighet som hine transporter under polsk og tsjekkisk regi overensstemmende med Potsdameravtalen da det dreiet seg om innbyggerne i de tyske østprovinser, så forekommer en slik veldig ydelse midt under krigen mange umulig. Det eneste man kan si til det er at hos alle dem som gjennomførte den veldig aksjon — hvis det da virkelig har gått slik for seg — må dårskap og forrykthet omtrent ha holdt hverandre i likevekt.

Historieforskerne vil alltid beklage at man ikke tok bortførelsen av Adolf Eichmann til foranledning til å få sannheten om Hitlers «Endlösung der Judenfrage» uomstøtelig fastslått. Det ville man lett ha kunnet ordne ved å danne et tribunal av fremragende jurister fra nøytrale land som man hadde tildelt det oppdrag å undersøke alt foreliggende bevismateriale. Beretningen fra et slikt upartisk tribunal ville ha blitt akseptert av etterverdenen som overbevissende. Hvorfor man ikke gikk denne klare vei er en av den senere tids gåter. Domsavgivelsen av den jødiske rett som av opphavsmennene til bortførelsen fikk i oppdrag å

lage rettssak mot Eichmann har ikke større vekt enn den domsavsigelse av det internasjonale militærtribunal i Nürnberg som nu er kommet i slik miskreditt. Som Victor Gollancz, den berømte jødiske forlegger i England erklærer i sitt lille skrift «Adolf Eichmannprosessen» (Gollancz, London 1961): — «Det egentlige vesensinnhold i en fair prosessføring er domsavsigelse av en tredje part». Så henviser Gollancz til at det ville være i strid med den menneskelige natur om en jødisk rett hadde klart fullstendig upartisk å ta stilling i en sak om en så stor urett mot den jødiske rase. Argumentet om at de såkalte Nürnbergprosesser jo hadde skapt presedens avvises foraktelig av Gollancz med følgende: «Det er meg ikke kjent at dette slette eksempel ifølge juridisk oppfatning eller ut fra almenmenneskelig følelse noensinne er blitt betraktet som fastsettelse av en grunnsetning».

Den generasjon som led under raseforfølgelse under annen verdenskrig dør langsomt ut. Erindringen er alt blitt formørket og upålitelig. I året 1961 forsømte man en enestående anledning til å nagle kjennsgjerningene fast, og sannheten blir — og vil for en stor del alltid forbli — fordunklet av propagandamytene. Absolutt klart består ene og alene deri at det er blitt begått en frykt-

Fort. side 6

Resultater av Lindemann-planen

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armeneren Jerwand Dshanian

4. Det skjebnesvangre telegrammet.

Vinteren begynte å ebbe ut, og dagene ble mildere etter hvert, folk var glade for at de var kommet gjennom den farlige kulden og alle snøstormene og klart å overvinne med livet i behold.

Men dette bragte ingen sikkerhet for oss stakkars soldater, for nå satte alle de morderiske krigsvåpnene inn for alvor, og jo klarere og lysere dagene ble, jo verre ble det på krigsskueplassen.

Ikke minst travelt ble det for oss telegrafister, som måtte sitte og passe morseapparatet døgnet rundt. Høyere offiserer og generaler kom og gikk, sendte ordre og tok imot meldinger, til fronten og til generalstabene, og alt arbeidet hvilte på oss to telegrafister. Verst ville det blitt, hvis en av oss ble rammet av ett av disse helvetes krigsvåpnene, da ville det oppstått en kaotisk situasjon i divisjonsstaben, inntil de hadde fått fatt i en annen, og det ville tatt timer, som kunne ha spilt en avgjørende rolle ved fronten.

Tyskerne hadde samlet store troppstyrker der, og Krimfronten ble en av de blodigste slagmarker i hele Sovjet. Våre hemmelige telegrafstasjoner meldte at tyskerne trakk til seg større og større forsterkninger, av både rumenere og italienere, av ammunisjon, bombefly og

panservogner, og vår arméledelse foretok lignende mottrekk. I januar 1942 kom det ut en armensk avis som het: «Karmir Zinvor» — «Den røde soldat» — «Armensk speider» og lignende. På samme tid ble det opprettet en rekke armenske divisjoner, nr. 409 og 408, og i april 1942, kom divisjon 390 med nye friske krefter, og disse divisjoner dannet hovedkjerne på Krimfronten.

Den berømte 89. armenske fjelldivisjon deltok også i kampene på Krim, men ble senere overført til andre fronter, og kjempet tappert sammen med andre russiske divisjoner helt til Berlin. Også ved Leningrad, Moskva og andre fronter utmerket armenerne seg.

Når man får vite, at den lille sovjetrepublikken — Armenia, kunne telle over 50 generaler, hundrevis av oberster og offiserer av alle grader, forstår man hvilken betydning dette hadde for sovjethæren i denne moderne krigens strategi. Det kom en arbeiderdelegasjon fra den armenske sovjetrepublikk og overleverte en krigsfane til de armenske tropper, og de ga faneed på å føre flagget fram med seier. De holdt også ord, og mange av dem ble dekorert med høye utmerkelse for sin gode innsats i kampene på Krim. Den 89. armenske fjelldivisjon ble dekorert med krigsmedaljer av Sovjetregjeringen, og fikk ærestittelen «Den heroiske tamanske divisjon». Men krigen gikk sin gang, og natt og dag buldret krigslarmen på begge sider av fronten. Det herlige, skjønn Krim ble forvandlet til en helvetes kirkegård ved hjelp av bomber og granater og panservogner, og hundretusener av mennesker og dyr var dømt til utslettelse og død i løpet av noen få måneder. Hver time på dagen, hvert minutt, hvert sekund ble mennesker meiet ned av de motbydeligste krigsmaskiner.

Jeg satt der foran morseapparatet og tok imot en viktig melding fra 4. armenske stab, da en svær bombe fra et tysk fly, plutselig slo ned i bunkeren ved siden av, men heldigvis eksploderte den ikke, den rullet seg rundt på spissen ned i jorden et stykke, men falt så pent ned på siden, og la seg der. Det hendte av og til at både fly og artilleribomber mot våre stillinger, ikke eksploderte. Det må ha vært en

Fort. side 7

Den norske kapitulasjon.

(Forts. fra s. 2)

John Sand:

Stevnemøte med uretten

ÅPENT BREV TIL ADVOKAT KNUT BLOM

254. Kjøperpersoner i Hällefors tillståndet en extra gottgörelse av 30 kr. per man för tiden efter den 11/7.
255. Kjøperpersoner vid Folkkolon, Filipstad, tillståndet en extra gottgörelse av 5 kr. per man.
256. Böcker upplånade i Filipstads Bibliotek, Skole, Starlänns bokst. den 10/7 före kl 1600.
257. Följetrupp för transporter.
- a) Filipstad.
- 1) Befälhavare för 1. transporten Ryttskådet Klingepor.
 - 2) Följetrupp utgår från Filipstad den 11/7 till Kornsjö med 1 furir + 10 man
 - " 15/7 " Charlottenberg med 1 furir + 6 man
 - " " Riksgränsen " 1 man
 - " 16/7 " Kornsjö " 1 furir + 8 man
 - " 19/7 " " " 10 "
- b) Från övrigt interneringsläger utgår följetrupp i enlighet med ovanstående efter resp kommandantens bestämmande.
- c) Spel medföljer i mån av tillgång vid de större transporterna.
258. Begörda samt bestämda för intagning av materiel enligt resp interneringskommandantens bestämmande
259. Sakat och järnvägsförändlingen från internert personal till Norge bära i möjligaste mån undvika i samband med transporterna
260. Aveskrift av meddelande från Kgl. Norsk Legasjon, Stockholm, till Förvarstabschefen Interneringsdetalj.
- " Blandning av norske officerer.
- " Den norske Regjering har meddelt sin oppfatning, at i Sverige internert norsk uløst og utakrevet befol og soldater bør nytte høvet (anledningen) til å komme tilbake til Norge når interneringen blir hevet.
- " Det fastslåtte befall utlilles også fritt, men dette spørsmål nå ves i forbindelse med de betingelser som måtte bli stillet av de tyske myndig- hetene.
- " Militærattachéen vil være taknemlig for at ovenstående kan bli meddelt de norske internerte.
- " Arbøddiget u/ C. Strugstad
261. Passidentitetskort m.m. för den som icke önska återvända till Norge.
- a) Filipstad. Hänvändelse till arbetsförmedlingen (Vermerants). Fotografiering på bekostnad av Kgl. Norsk Legasjon utföres av Fru Thyra Petersén.
 - b) Hällefors. Hänvändelse till arbetsförmedlingen (Förständera Jansson) den 19/7. Två passfotos medföres.
 - c) Ronneby och Mora. Meddelanden lämnas senare.

Tage Lundberg
Major.

Den norske 1. divisjon var internert i Sverige, men ble sendt hjem overensstemmende med folkerettens bestemmelser da krigen mellom Tyskland og Norge ble avsluttet med kapitulasjonsavtalen i Trondheim. Den svenske interneringsstaben gav ovenstående ordre for hjemreisen. Se spesielt punkt 260 hvori det meddeles at London-regjeringen er enig i hjemsendelsen.

KAPITULASJONS- AVTALEN I TRONDHEIM

Zwischen dem deutschen Oberkommando in Norwegen vertreten durch Herrn Oberst im Generalstabe Buschenhagen und dem norwegischen Oberkommando vertreten durch Herrn Oberstleutnant im Generalstabe R. Roscher-Nielsen ist heute nachstehenden

Abkommen

geschlossen worden

In anbeacht der tapferen Haltung der norwegischen 6. Division werden ihr für die Niederlegung der Waffen nachstehende ehrenvolle Bedingungen gewährt.

Par. 1

Die gesamten norwegischen Streitkräfte legen die Waffen nieder und werden sie während der Dauer des gegenwärtigen Krieges nicht wieder gegen das deutsche Reich oder dessen Verbündete ergreifen.

Par. 2

Das norwegische Oberkommando übergibt die in seinem Gewahrsam befindlichen deutschen Kriegsgefangenen sowie eine Liste über etwa abtransportierter Verwundeter und gefangener.

Par. 3

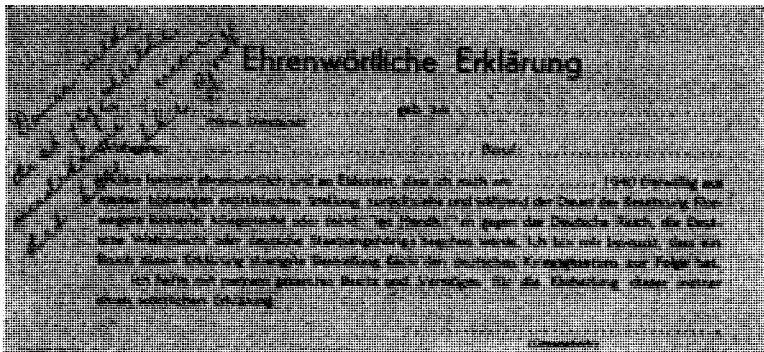
Das norwegische Oberkommando veranlasst die Niederlegung und Auslieferung aller vorhandenen Waffen, militärische Fahrzeuge zu Lande und zu Wasser, der vorhandenen Vorräte an Muni-

tion, Gerät, Brennstoffen, Schmierstoffen, Bereifung und Sprengstoffen in unverzehrtem Zustand. Bezüglich der vorhandenen Vorräte, die nicht übergeben werden können, wird ein vollständige Verzeichnung übergeben. Dergleichen über alle Schiffe über 100 Tons.

Par. 4

Das deutsche Oberkommando wird nach erfolgter Auslieferung der deutschen Kriegesgefangenen sowie der Waffen und weiteren Gegenstände, die Entlassung der nicht beruflich dienenden Officiere, Unterofficiere und Mannschaften in ihre Heimat bewilligen. Berufssoldaten haben die Wahl zwischen Abgabe ihres Ehrenworte, in diesem Krieg nicht wieder gegen das deutsche Reich oder seine Verbündeten die Waffen aufzunehmen oder ehren-

Forts. side 6

Slik æresorderklæring underskrev de norske offiserer og ble på basis av det sluppet fri fra krigsfangenskapet. Kunne de gjort det hvis «krigen fortsatte»?

I «Morgenbladet» for 16. f.m. har De det De selv kaller en føljetong om advokat Wieseners bok «Seierherrens Justis».

Det var med en viss spenning jeg gikk til lesning av denne «føljetong». Jeg var spent på hvilke henvisninger til straffe- forfatnings- og folkerett De ville komme med for å slå Wieseners bok til jorden og dermed påvise «rettsoppgjørets» juridiske holdbarhet. Og så finner jeg ikke en eneste slik henvisning. Det eneste De viser til er redaktør Christensens «ypperlige elementærbok for ungdom» og «den moderne Norgeshistorie». Nå har ikke jeg lest Christensens bok, jeg vet bare fra et flyktig gjennomsyn at den omtaler Elverumsfullmakten som en realitet. Det samme gjør «den moderne Norgeshistorie».

Ved odelstingspresident Hambros død ble dette med Elverumsfullmakten omtalt som Hambros største bragd. Både i presse og kringkasting ble det fra det mest fremtredende hold sagt ordrett: Elverumsfullmakten gav regjeringen Nygaardsvold, det konstitusjonelle grunnlag for sin fortsatte virksomhet. Med andre ord: Uten Elverumsfullmakt intet konstitusjonelt grunnlag.

I sitt hefte «Juridiske stridsspørsmål i Norges politiske historie» sier professor Castberg rett ut at noen Elverumsfullmakt ble ikke vedtatt av Stortinget. «Det faktiske forhold er at den beslutning som ble foreslått av Stortingets president, overhodet ikke ble satt under votering. Møtet ble hevet før det var stemt over forslaget» heter det i nevnte hefte side 57-58. Av heftet «Riksrådsforhandlingene 1940» fremgår også at Annæus Schjødt er enig med Castberg. Schjødt siterer først fra replikkvekslingen under Elverumsmøtet og sier så: «Disse uttalelser fra Hambro og Stray harmonerer

Svarer advokat Blom?

lite med den oppfatning av Elverumsfullmakten som etterhvert har dannet seg».

Jeg blir nå nødt til å stille Dem et spørsmål: «Hvis nå ingen Elverumsfullmakt har eksistert, hvordan kan da «den ypperlige elementærbok for ungdom» og også «den moderne Norgeshistorie» som De henviser til, omtale Elverumsfullmakten som en realitet? Jeg kan ikke godt forstå at en ting samtidig kan eksistere og ikke eksistere. Enten har jeg bil eller så har jeg ikke bil. For meg står dette som den eneste mulighet. Når nå Elverumsfullmakten aldri har eksistert — og noen annen logisk slutning er det umulig å komme til ved å lese referat fra Elverumsmøtet — hva er da årsaken til at ungdommen skal innprentes at en slik fullmakt er notorisk?

Det er forøvrig ikke nok at man identifiserer et forslag til fullmakt med en vedtatt fullmakt. Man dikter til forslaget det man anser nødvendig for anledningen. Som for eksempel da Nygaardsvold i en tale i BBC den 25/6 1940 siterte Elverumsfullmakten blant annet slik: «Stortinget gir regjeringen den mest utstrakte fullmakt til —» osv. Ordene «den mest utstrakte» finnes ikke i fullmaktsforslaget.

Når det gjelder Pål Bergs inhabilitet i Quisling-saken er det flere meget vesentlige trekk en må ha for øye. For det første Bergs egen holdning og handlinger i 1940. Menn som Pål Berg og Berggrav som gikk inn for

suspensjon av kongemakten i 1940 — uten først å aveske Kongens mening — fikk i 1945 naturlig nok et umåtelig stort rehabiliteringsbehov. Det har vært hevdet at Stortinget i 1940 kompromiterte seg under forhandlingene med tyskerne. Gjaldt det Stortinget måtte det også gjelde Pål Berg. Det rehabiliteringsbehov som med så stor styrke meldte seg var både lett og smertefritt å dekke: Ved å innta en hatsk og uforsonlig holdning mot NS. Et sitat fra professor Andenæs' skrift «Landssvik» har i denne forbindelse interesse: «Det ser ut som om de som har risikert minst er de aller ivrigste i så måte. Alle disse små mennesker som under krigen holdt seg musestille, og bare skaffet seg utløsning ved å skjelle på nazistene innenfor en sikker krets, nå myldrer de frem og krever straff over alle, som ikke har vært like uangriperlige som de selv».

Pål Berg var med på å oppnevne Administrasjonsrådet. Om oppnevningens lovlighet uttaler Schjødt i «Riksrådsforhandlingene 1940»: Ingen har meg bekjent hevdet at grunnloven eller sedvanemessig statsrett gav Høyesterett en slik oppnevningensmyndighet». Denne oppfatning gir også Kongen og Nygaardsvoldregjeringen uttrykk for i statsråd 17. april 1940: «Det representerer ikke norsk folkevilje og det har ikke rettsgrunnlag i noen norsk lov». Om rådets virksomhet uttaler Schjødt blant annet «Det hadde den „utenrikspolitikk” som bestod i forhandlinger og samarbeide med Tyskland». Altså med fienden.

I tiltalen mot Quisling heter det under II e: «Tiltalte bistod det tyske rike med å få etablert ordningen med kommissariske statsråder pr. 25. september 1940».

Altså: Høyesterett med Pål Berg bistod det tyske rike med å oppnevne Administrasjonsrådet, Quisling bistod det samme rike med å utnevne kommissariske statsråder. En vesentlig forskjell var tilstede og i disfavør av Pål Berg: Da Berg var med på å oppnevne Administrasjonsrådet pågikk det faktisk kamphandlinger mellom norske og tyske styrker. Kongen og regjeringen var i landet. Da de kommissariske statsråder ble utnevnt — forøvrig ikke av Quisling, men av Terboven — var krigen i Norge forbi og «Kongen og

Forts. side 7

Den norske kapitulasjon — —

Forts. fra side 5

voller Kriegesgefangenschaft. Den Offizieren verbleiben ihre persönlichen Waffen.

Par. 5

Auslieferung von dem norw. Oberkommando an dem deutschen Oberkommando eine vollständige Verzeichnis über alle Kampfhandmisse — — — — —

Par. 6

Abgebung von Seetransportmitteln. — — — — —

Par. 7

Die schon eingeleitete norwegische Demobilisierung wird auch für die norwegischen Truppen in Finnmark geltend gemacht, 2 Bataillon und 1 Bateria am Grenze in Ost, Finnmark ausgenommen.

Par. 8

Betreffend Lotzen, Seemarken und Leuchttürme, Wetterwarnungen — — — — —

Par. 9

Dieser Abkommen tretet augenblicklich in Kraft. Der deutsche Verbindungsoffizier am norw. Oberkommando wird alle Detailfragen in Ordnung bringen. Das Abkommen in 5 deutschen und 5 norwegischen Exemplare. Im Falle Zweifel wird der deutsche Text zum Grunde gelegt.

Trodheim 10. Juni 1940

Für das deutsche Oberkommando

BUSCHENHAGEN

Oberst im Generalstabe

Für das norw. Oberkommando

R. ROSCHER-NIELSEN

Oberstleutnant im Generalstabe.

*

Vi gjengir foranstående i norsk oversettelse :

Mellom den tyske overkommando i Norge representert ved oberst i Generalstaben Buschenhagen og den norske overkommando representert ved oberstløytnant i Generalstaben R. Roscher-Nielsen er i dag sluttet følgende

Avtale

I betraktning av den norske 6. divisjons tapre holdning blir den tilstått følgende ærefulle betingelser for nedleggelse av våpnene :

§ 1

Samtlige norske stridskrefter legger våpnene ned og forplikter seg til ikke å gripe til våpen igjen mot det tyske rike eller dets allierte så lenge den nu pågående krig varer.

§ 2

Den norske overkommando overgir de tyske krigsfanger som befinner seg i dens varetekt samt en liste over eventuelt borttransporterte sårede og fanger.

§ 3

Den norske overkommando sørger for at alle våpen legges ned og overleveres sammen med alle militære transportmidler til lands og til sjøs, samt forråd av ammunisjon, utrustning, brennstoffer, smøreolje, gummihjul og sprengstoffer i ubeskadiget stand. Forråd som ikke kan overleveres skal det gis en fullstendig fortegnelse over

Likeledes alle fartøyer over 100 tonn.

§ 4

Den tyske overkommando vil etter at de tyske krigsfanger er blitt utlevert sammen med våpen og øvrige gjenstander, gå med på hjemsendelse av offiserer, underoffiserer og menige som ikke er yrkessoldater. Yrkessoldater har valget mellom å avgi æresord på ikke å ta opp våpnene igjen mot det tyske rike i krigen eller ærefullt krigsfangenskap. Offiserene beholder sine personlige våpen.

§ 5

(Gjengis her i sin helhet etter den norske tekst, idet den tyske ordlyd mangler i det forangående).

Den norske overkommando skal straks gi den tyske overkommando en fullstendig fortegnelse over alle de utførte kamphindere, for eksempel land- og sjøminner, sperringer, forberedte sprengninger (også de som er utførte av allierte tropper) med skisse over hvor de ligger samt en skisse over alle sambandsmidler (ledningsnett og radio o. s. v.). Den norske overkommando skal stille til rådighet for den tyske overkommando i dens område forhåndenværende fartøyer og andre redskaper som trenges til å fjerne kamphindere til lands og til sjøs som er nevnt i forrige avsnitt. Den norske overkommando sørger for at flyplassene Bardufoss og Skånland snarest settes i brukbar stand.

Den norske overkommando skal videre avholde seg fra å bruke de forhåndenværende sambandsmidler til å kommunisere med utlandet, og sørge for at det heller ikke gjennom sivile myndigheter eller privatpersoner finner sted noen radio-, telefon- eller telegrafforbindelse med de stater som det tyske rike er i krig med.

§ 6

(Gjengis i sin helhet etter den norske tekst).

På forlangende og mot vederlag stiller den norske overkommando til rådighet for den tyske overkommando sjøtransportmidler under sjøkyndig ledelse i nødvendig omfang for militærtransporter.

§ 7

Den allerede innlede norske demobilisering blir gjort gjeldende også for de norske tropper i Finnmark, unntatt 2 bataljoner og 1 batteri ved grensen i Øst-Finnmark.

§ 8

(Gjengis i sin helhet etter den norske tekst).

Den norske overkommando gir de ansvarlige myndigheter ordre til å imøtekomme de krav som den tyske krigsmakt måtte stille med hensyn til los-, sjømerke- og fyrvesen samt med hensyn til værvarsling for å beskytte Norge og sikre skips- og luftfarten.

§ 9

Denne avtale trer i kraft straks. Den tyske forbindelsesoffiserer til den norske overkommando vil bringe alle detaljspørsmål i orden. Avtalen er i 5 tyske og 5 norske eksemplarer. I tvilstilfelle blir den

tyske tekst lagt til grunn.

Trondheim, 10. juni 1940.

For den tyske overkommando

BUSCHENHAGEN

oberst i Generalstaben

For den norske overkommando

R. ROSCHER-NIELSEN

oberstløytnant i Generalstaben

*

Da avtalen var undertegnet, ble de norske tropper på grensen mot Sovjetsamveldet gjennom fylkesmannen i Finnmark og i henhold til avtalens punkt 7 stillet under tysk overkommando. Dette ble gjort fordi en fryktet at russerne ville benytte anledningen til å besette Finnmark. Det tyske hakekorsflagg ble også heist på grensen av rikskommissær Terboven personlig etter en rask flytur som en advarsel mot russisk aggresjon.

Det var som en vil se i kapitulasjonsavtalens punkt 4 fastsatt at norske yrkessoldater (befal) kunne bli løslatt mot å avgi æresord på ikke å ville ta opp våpnene igjen mot tyskerne eller deres allierte så lenge tyskerne holdt Norge besatt. Den norske forsvarssjef general Ruge påla offiserene å undertegne slik erklæring om æresord og de ble så løslatt. Selv gikk Ruge i «ærefullt krigsfangenskap». Hvorledes de norske offiserer holdt sitt æresord er en annen side av saken.

Erklæringen som ble undertegnet lød slik :

Ehrenwörtliche Erklärung

Ich erkläre hiermit ehrenwörtlich und an Eidesstatt, dass ich mich am / (Datum) freiwillig aus meiner augenblicklichen militärischen Dienststellung (dienstliche Verwendung) zurückziehe, und in diesem Krieg keinerlei feindselige oder kriegerische Handlungen gegen das deutsche Reich, die deutsche Wehrmacht oder deutsche Staatsangehörige begehen werden.

Ich bin mir bewusst, dass ein Bruch dieser Erklärung strengste Bestrafung nach den deutschen Kriegsgesetzen zur Folge hat.

Ich hefte mit meinem gesamten Besitz und Vermögen für die Einhaltung dieser meiner ehrenwörtlichen Erklärung.

Ich behalte mein Gehalt planmässig voll weiter.

*

I norsk oversettelse :

Erklæring om æresord.

Jeg erklærer herved under æresord og edbundet, at jeg / (dato) frivillig trekker meg tilbake fra min øyeblikkelige militære tjenestestilling (tjenstlige anvendelse), og at jeg i denne krig ikke skal begå noenslags fiendtlig eller krigersk handling mot det tyske rike, den tyske Wehrmacht

Skyld og —

Forts. fra side 4

lig forbrytelse mot menneskeligheten, men omfanget av den forblir gjenstand for upartiske undersøkelser så langt dette ennu er mulig.

Den annen djevelske plan hvis utførelse så sterkt besudler minnet om annen verdenskrig tok sikte på å bryte den tyske sivilbefolknings holdning gjennom terrorbombeangrep. Siden identiteten til opphavsmannen til denne plan ble avslørt for godt og vel to år siden, er den nu kjent som Lindemann-planen. Nu da sannheten offisielt er blitt bekjentgjort av den britiske regjering kan det slett ikke mere være spørsmål om hvorvidt denne alvorligst

eller tyske statsborgere.

Jeg er meg bevisst at et brudd på denne erklæring har tilfølge strengeste straff etter de tyske krigslover.

Jeg hefter med all min eiendom og formue for overholdelse av denne min erklæring på æresord.

Jeg beholder min lønn ubeskåret videre.

*

Som det vil sees av den fotostatkopi vi gjengir av æresorderklæringen, så lød den opprinnelig slik at offiserene trådte tilbake fra sin nuværende militære stilling. Dette ville offiserene ikke undertegne og grunnen var ikke at de mente krigen fortsatte og at de derfor ikke kunne gi æresord på ikke å slåss hvis leilighet bød seg, men ganske enkelt at de var redd for ikke å få lønnen sin utbetalt i fremtiden. Derfor ble det med tyskernes samtykke samtidig foretatt de endringer som fremgår av den tekst vi ellers giengir. Blant annet ble det tilføyet at «jeg beholder min lønn ubeskåret videre».

*

Når det gjelder dette at også Trondheimsavtalen bare skulle være en ny lokal avtale om det samme som ble avtalt på Bjørnefjell, slik det har vært lansert så sent som nu i forbindelse med Wieseners bok, så kan vi her bringe en erklæring om at dens bestemmelser ble iverksatt i Sør-Norge :

ERKLÆRING

Undertegnede, som i juni 1940 var beordret midlertidig som adjutant hos Generalintendanten, fikk av denne personlig ordre om å overlevere til en tysk offiser i henhold til kapitulasjonsavtalen et parti bomull som var lagret i kjelleren i Victoriagården i Oslo. Jeg utførte denne ordre.

Oslo, 5. februar 1965.

Odd Melsom
fhv. kaptein.

tenkbare forbrytelse mot menneskeligheten virkelig er blitt begått. Heller ikke før denne bekjentgjørelse bestod det noe problem offisielt, idet den kjennsgjerning at Royal Air Force fløy terrorangrep mot sivilbefolkningen i sin tid ettertrykkelig og høytidelig var blitt dementert av den britiske regjering. Man erklærte at skjønt utvilsomt et visst antall fiendtlige sivilister omkom på grunn av bomber som var rettet mot militære anlegg og beklageligvis hadde forfeilet sitt mål, så adskilte ikke disse menneskers skjebne seg på noe vis fra de britiske sivilisters som omkom under første verdenskrig på grunn av bomber kastet fra Keisers zepplinere. I begge tilfeller hadde det virkelige mål vært å ødelegge forter, kaserner, våpendepoter og lignende militære mål. Uundgåelig hadde det imidlertid vært i begge tilfeller at bomber leilighetsvis falt ved siden av og forårsaket beklagelige tap blant sivilister. At Royal Air Force bevisst forsøkte å drepe sivilister var intet annet enn en ond sinnet fremstilling som den løgnaktige dr. Goebbels hadde utspekulert.

(Fortsettes i neste nummer)

FORLOVELSESRING-SPECIALEN

tillbyr moderne, garantert 14 karat stempelt håndarbeidede ringer fra kr. 95,— pr. par. Sender pr. postoppkrav porto-fritt over hele landet. Dessuten + 50% rabatt på grunnprisen.

SKRIV EFTER RINGMAL!

Ringene blir sendt straks jeg får bestillingen.

Gullsmedmester

Thorvald A. Olsen

Skottegaten 20 v/ Metodistkirken.

Bergen

SJOKKPRISER

Marinekikkerter til enestående priser. — 1. kl. optikk «hard coated», antirefleksbeh. korrigeret, får derved **STØRSTE LYSSTYRKE OG SKARPHET.**

Justerbar øyenbredde, personlig micro-synskorrigering. Prismekikkertene er trippeltestet, men kontrolleres også her før de sendes ut.

7×50 kun kr. 144,— + porto
8×50 kun » 152,— + porto
10×50 kun » 159,— + porto
12×50 kun » 164,— + porto

Svinelærsveske og komplett utstyr inkl. 3 års skriftlig garanti. 8 dager full returrett.

Billett merk. :

JAPAN IMPORT

Stevnemøte —

Forts. fra side 5

hans råd utenfor Norge og derfor avskåret fra å kunne utøve de funksjoner som forfatningen har pålagt Kongemakten». Sitatet er hentet fra Pål Berg med fleres forhandlingsforslag av 14. juni 1940. For meg synes dette alene tilstrekkelig til å påvise Pål Bergs inhabilitet. Riktignok står det ikke i domstolloven at tyv ikke må sette seg til doms over tyv. Men kunne lovgiverne ha en slik rettsløshetstilstand for øye? Den slags var tidligere bare kjent fra Chicagos underverden.

At Pål Berg i egenskap av hjemmefrontleder måtte komme i et ekstraordinært motsetningsforhold til Quisling kan ikke bestrides. Jeg synes dette motsetningsforhold hadde en slik dimensjon at Pål Berg også etter domstollovens § 108 måtte bli inhabil. Denne § sier at ingen må være dommer «når andre særegne forhold foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uheldighet». Andenæs sier i «Grunnlov og rettsikkerhet» blant annet: «De som kjemper under rettsstatens faner bør unngå alt som kan gi det minste skinn av at det seirende parti selv utpeker de dommere som skal felle avgjørelser over de politiske motstandere». «Ikke minst i politiske saker», sier Andenæs videre.

Professor Andenæs synes her å stille et ekstra stort krav til dommernes habilitet i politiske saker, og dette er utvilsomt riktig. Jeg er enig med Dem i at det ikke var mulig å bruke utenlandske dommere for eksempel i Quisling-saken. Men når Nygaardsvoldregjeringen i okkupasjonstiden henvendte seg til svenske rettslærde i annen forbindelse, stod den utvei åpen å innhente betenkninger både fra svenske og fra andre lands ansatte jurister, for eksempel sveitsiske. Også anerkjente norske jurister, ja endog landets fremste på strafferettens område, professor Skeie, uttalte: Ingen av de forannevnte anordninger har noen rettsgyldighet. Om alle gjelder at de ligger utenfor rammen av Kongens lovgivningsmyndighet. Og de anordninger som bestemmer nytt eller skjerpet ansvar, er ugyldige også av den grunn at de strider mot Grunnlovens § 97: Ingen lov kan gis tilbakevirkende kraft». Professorene Andenæs og Castberg henvendte seg 29.

juni 1945 til Stortinget og hevdet at en kollektiv økonomisk straff uten underlag i den enkeltes handlinger var grunnlovsstridig. Jeg spør Dem advokat Blom: Var

det absolutt ingen grunn til for vedkommende myndigheter å ta hensyn til disse meget alvorlige innvendinger?

Jeg synes at jeg også må ta med odelstingspresident Hambros dom over den økonomiske side av oppgjøret. Hambro sier rett ut at Knut Hamsun ble plyndret. Og en mann som Hambro kan ikke mene at det skulle gjelde en lov for den betydelige Knut Hamsun og en annen for den mindre betydelige Peder Aas. Ble den ene plyndret ble den annen det også. Hva mener De herr Blom om det?

De nevner en hård kjerne. Det er i det hele typisk for forsvarerne av uretten at de hevder at uretten bare blir påtalt av dem som ble rammet av den, Annæus Schjødt sier i sin anmeldelse av Wieseners bok, at den litteratur som vokste opp i de første etterkrigsår og som var på linje med Wieseners bok bar preg av forfatterens egen skjebne. — I «Morgenbladet»s nekrolog over overlege Scharffenberg blir han nevnt som nasistenes fiende nr. 1. Jeg må spørre, var det Scharffenbergs «egen skjebne» som fikk ham til gang på gang, ja over flere år, å påtale uretten? Var det «egen skjebne» som fikk Milorgsjefen, major Langeland, til å skrive «Dømmer ikke» og «For at I ikke skal dømmes?». Var det «egen skjebne» som fikk C. J. Hambro til å karakterisere «rettsoppgjøret» som plyndring? Var det «egen skjebne» som fikk Fanebust — av sakkyn-dige karakterisert som en innbitt kjemper for sannheten — til å kjempe mot uretten som han gjorde? Var det «egen skjebne» som fikk Marta Steinsvik til å ta ordet mot mishandlingene? Er det «egen skjebne» som dikterer sorenskriver Stavang når han i Stortinget gjør motstand mot uretten? Er det ikke snarere «egen skjebne» som dikterer den uforsonlige holdning hos dem som Andenæs omtaler som «alle disse små mennesker»? Og er det ikke «egen skjebne» som gjør at det hos forsvarerne av uretten alltid har vært tale om «ro omkring oppgjøret». «Nå må det bli ro omkring Koksverkssaken» sa arbeiderpartifolk da Koksverkssaken ble behandlet av Stortinget. Det var ikke Høyrefolk som krevde ro. De hadde ikke noe å skjule så de trengte ingen ro.

Psykologene taler om miljøskade. Og det er utvilsomt så at folk som vokser opp i et dårlig hjem lett får preg av det hele sitt liv. Har De, herr Blom, tenkt over det merkverdige i at Bjørnsons,

feil i produksjonen fra de tyske krigsfabrikker, og det var vårt hell, for ellers hadde både jeg og hele bunkeren vært sprengt i luften. Ikke mange minutter etter kom en offiser fra Det hemmelige politi — N. K. V. D. styrtende inn i bunkeren, likblek og hysterisk. Med den ene hånden rettet han en pistol mot hodet mitt, og med den andre rakte han meg et sifreert iltegram. Denne mannen var fra det såkalte Shifrovalni Otdel — avdelingen for siffer- og kodetelegrammer og det var to velutdannede offiserer fra Det hemmelige politi, det beryktede, som hadde hele denne avdelingen i sine hender. Den ene var en armener — Terzian, og den andre en russer — Fokin. Disse to karene kontrollerte faktisk alle militære hemmeligheter, de dechiffrerte alle dokumenter og ordrer ved en bestemt kode, som gikk fra den ene til den andre av de øverstbefalende. Disse hemmelige ordrer bestod i grunnen bare av siffrer (tall) — et mellomrum mellom hvert femte siffer — og alle disse iltegrammer gikk selvsagt gjennom telegrafavdelingen, det vil si gjennom min kamerat Lomidse og meg. Vi to avløste hverandre ved apparatet, som var det eneste i hele staben, og vi var alene om ansvaret i divisjonsstaben.

Der stod selveste armeneren Terzian med pistolen mot meg. «Klarer du ikke å sende dette telegrammet innen 30 minutter, skyter jeg deg ned» skrek han — «Dette avgjør hele divisjonens skjebne». Jeg visste godt, at

Anders Hovdens og Arne Garborgs sønner skulle bli så miljøskadd at de skulle benytte den første anledning til å begå landsforræderi? At avkom av dem som skrev Ja, vi elsker, Gud signe Noregs land og Fagert er landet du oss gav skulle ha et mindre nasjonalt sinnelag enn de hvis fedre hadde gått energisk inn for å ødelegge det norske forsvar? Jeg synes dette er litt av et mysterium, og jeg ville være Dem meget taknemlig om De ville oppklare det. Jeg hadde ventet at De ville ha oppklart mysteriet med den kollektive glemsomhet som Nygaardsvold, Koht og Ljungberg la for dagen i Skanckesaken. For det er et mysterium. Hvis nå for eksempel bispene Smemo, Godal og Wisløff ble fremstilt som vitner i en rettsak og ble spurt om de hadde sett et avsnitt i Det nye Testamentet som het Johannes Åben-

Forts. side 8

MED EN SOVJETSOLDAT —

Forts. fra side 4

han kunne skyte folk uten lov og dom, særlig i en kritisk situasjon som denne og noen hadde gjort en alvorlig feil, for dette hemmelige politi hadde en uhyre makt i Sovjet. De kunne arrestere og likvidere hvem som helst, etter ordre fra de øverste sjefer, og folk var livredde dem. Takket være dette politi klarte det Stalinistiske diktatur å holde sitt regime ved makten i Sovjet.

Jeg var sikker på at jeg skulle klare å sende telegrammet innenfor den oppgitte tidsfrist, hvis linjen var klar, og kabelen i orden, men tyskernes spioner kuttet kabler og telegraflinjer hvor de kunne, og det hendte ofte at linjene ble ødelagt av bomber eller granater. Det tok da tid for våre ingeniørtropper å reparere dem. I tilfelle et slikt uhell, ville nok ikke denne Kremlmannen betenke seg lenge, men skyte meg ned. Dessuten var det stearinlyset som jeg hadde i en blikkboks for å få litt lys til å arbeide ved i bunkeren, blitt så litet, at jeg var redd for at det ikke skulle holde til jeg hadde fått sendt hele telegrammet. Jeg hadde ikke noe i reserve, for løytnant Aksionov, som skulle ordne med sånt, var ikke til stede, og jeg satt alene der i bunkeren med Terzian.

«Kamerat oberst Terzian» sa jeg «kan De ikke få tak i kamerat Aksionov, og si han må komme med et stearinlys?» — «Ti stille!» skrek han, «se å få sendt telegrammet i en fart, vi har ikke tid til sånt!» Og så tok han opp en fyrstikkeske av lommen, «Jeg skal tenne fyrstikker, hvis lyset brenner ned» sa han. Jeg hadde bare å adlyde ordren.

«Kjære Gud — mektige Gud — hjelp meg, for Døden står over meg!» hørte jeg en stemme i mitt indre. Jeg avbrøt mottagelsen av telegrammer, og bad om klar linje for iltegrammet, men dette bevirket en diskusjon mellom meg og telegrafisten i staben, som forlangte at jeg skulle ta imot hans telegram uten avbrytelse, da det var meget viktig. Etter 3 minutters diskusjon, lykkedes det meg å overtale den trassige telegrafisten, og samtidig bad jeg telegrafistinnen frk. Korzova å ta imot telegrammet, for hun var oppvakt og rask, mens de andre var trege og seine. Jeg var sikker på at bare hun kunne klare telegrammet på så kort tid som jeg hadde fått til disposisjon. Politioffiseren stod hele tiden med revolveren mot meg, og så på klokken ustanselig. Han virket meget nervøs og urolig, men det var jeg også

for det gjaldt mitt liv, det visste jeg.

Det gikk fem minutter, og jeg hørte ikke noe i apparatet, men plutselig kom beskjed om at det var sendt bud på frk. Korzova, og at hun kom straks. To minutter etter var hun der. «P.P.» tikket jeg — «klar til å ta imot!» «P.D.» svarte hun, «vær så god send!».

Og ennu engang bad jeg til Gud. «Herre Gud — bad jeg — la det ikke skje, noe, mens jeg sender». Jeg følte også at min mor bad for meg i denne stund. Jeg satte inn alt jeg kunne om telegrafi, for å få sendt telegrammet i tide og feilfritt, men var samtidig livredd for at noe skulle hende, for telegrafen er jo det første fienden prøver å sette ut av spill under krig. Heldigvis gikk alt normalt, og intet hendte mens jeg sendte dette skjebnesvangre telegram. Til slutt sendte jeg min signatur, da jeg var ferdig med dette nervepirrende arbeid, og da frk. Korzova kvitterte for mottagelsen — følte jeg meg usigelig lettet.

«Er det ferdig?» spurte revolvermannen — og jeg hørte meg selv si «Ja». «Det var fint — du klarte å sende det på 12 minutter», sa han, klappet meg på skulderen og smilte litt. «Kamerat Dshanian — du fortjener en påskjønnelse for dette — og det skal jeg sørge for». Jeg så at det lysnet i ansiktet hans, og stemmen var ikke så ubehagelig som ellers. Men først da jeg så at han stakk pistolen i futteralet, og forsvant ut like fort som han kom inn, følte jeg meg rolig igjen, og jeg husket de ord min mor sa ved avskjeden: «Gud vil hjelpe deg, selv om du går gjennom ild og brann».

Mens jeg satt og tenkte på dette, kom plutselig Kremlmannen Terzian inn i bunkeren igjen. «Nå er det noe djevleskap igjen», tenkte jeg, men denne gang kom han smilende bort til meg med et forgyllt vekkerur i hånden. «Kamerat Dshanian» sa han «vet du hva du har gjort?» spurte han. — «Nei» sa jeg «Hva da?» — «Du har reddet 20.000 menneskers liv» sa han. «Ved en feil ordre holdt hele divisjonen på å falle i hendene på tyskerne som fanger, men dette telegrammet, som var en motordre, stoppet det hele!».

Han leverte meg den forgyllte klokken som en premie fra divisjonsstaben, og sa at i den nærmeste framtid ville jeg bli dekorert med krigsmedaljen. Men jeg brød meg ikke noe om det, jeg var glad jeg var sluppet fra faren, og takket Gud for hjelpen.

Stevnemøte -

Forts. fra side 7

baring og under eds ansvar svarte: «Nei det kan vi ikke huske å ha sett». Ville da De, herr Blom, si at det hørtes rimelig ut at bispene skulle ha en så til de grader slett hukommelse? Ville De ikke snarere si at der løy de gode prelater godt? Jeg kan ikke skjønne at Nygaardsvoldregjeringens medlemmer noen gang hadde hatt et dokument i sine hender som det var så vanskelig å glemme som kapitulasjonsdokumentet av 10. juni 1940. At en mann som professor Koht — en med rette ansett historiker — skulle ha glemt at han hadde sett kapitulasjonsdokumentet fremstiller seg like usannsynlig som at bispene skulle ha glemt bort at de hadde sett nevnte bibelavsnitt. Herr Koht har selv etter å ha nådd støvets år dokumentert en meget god hukommelse.

Jeg blir nødt til å stille Dem et nytt spørsmål: Hvorfor gav nevnte statsråder en slik forklaring? En meget tungtveiende årsak måtte være tilstede, men hvilken?

Et annet spørsmål melder seg også i denne forbindelse: Det er påstått at Heibergkommisjonen kjente kapitulasjonsavtalen — og hvorfor skulle den nå ikke ha kjennskap til den. — I så fall, hva er årsaken til at den hverken er omtalt eller referert?

Et tredje spørsmål dukker også frem: Hvorfor sendte påtalemyndighetene ut en feilaktig oversettelse av kapitulasjonsavtalen når den langt om lenge ble trukket frem? Ordet gesamtten ble oversatt til «de samlede» — noe som totalt endrer avtalens karakter?

De nevner Quisling-veldet, herr Blom.

Får jeg i den forbindelse ta med noen linjer fra Irgens-dommen: «Det lykkedes også for tiltalte å få i stand en ordning således at familien til de sjøfolk som seilte ute, fortsatt kunne trekke på sitt tilgodehavende». Dette er også en side av «Quisling-veldet». Til sammenligning viser jeg en side av et annet «velde». Fra Hartmanns «Bak Fronten» side 353 siterer jeg: «Wold bragte frem et pussig spørsmål fra Finnmark. Det fantes der noen statspensjonister som var nazister. Spørsmålet var om pensjonene skulle stoppes. Det er nokså på det rene at det ikke er noen lovlig adgang til å gjøre dette, men det ble likevel enstemmig besluttet at man skulle stoppe utbetalingene».

Av sorenskriver Harbeks brev av 10/6 1947 til Neri Valen heter det blant annet:

«Jeg husker også godt justitiarius Bergs uttalelse om at nå er det ikke jus men politikk det gjelder». Tro om ikke de som fikk det ordnet slik at endog de som bare hadde søkt om medlemsskap i NS tapte sin stemmerett mens de som hadde bygget ubåtbunkers for tyskerne fikk beholde sin, var inne på samme tanke i 1945?

Til slutt advokat Blom: Synes De ikke det er merkelig at et blad som FOLK OG LAND med så få spalter til rådighet kan tilby Dem å komme frem med Deres mening, mens De — Deres anseelse tiltross — ikke kan sikre spalteplass i en eneste avis for et «annet syn». I en diskusjon i radio nylig ble det sagt at dette at man lot en minoritet komme til orde i presse og kringkasting var et kjennetegn på om vedkommende land virkelig var demokratisk. Jeg tror dette syn er riktig. Jeg tror også det er riktig at det er vanskelig, ja umulig, for en minoritet som NS-folk å komme til orde — om så bare en eneste gang — i presse eller radio.

Kunne De tenke Dem en diskusjon med for eksempel Anders Hafskjold i kringkastingen? Ja, kunne De det, herr Blom. Eller med advokat Wiesener?

Om «retts»-oppgjøret?

På forhånd takk for Deres svar.

Vennlig hilsen

JOHN SAND.

Forsinket erkjennelse

Den danske landsdommer Folmer Vildrik uttaler til «Jyllands-Posten» i et avskjedsintervju før han går av for aldersgrensen blant annet: «I almindelige straffesaker bliver en dommer jo ikke paalagt andet end lige netop det, han skal. — Det belastende (for dommeren) ved forræderisagerne var, at der skulde dømmes efter love med tilbagevirkende kraft. Men saadan var jo loven, som ikke var grundlovsstridig, og efter den maatte vi dømme». Det var jo en noe forsinket erkjennelse og helt farefri nu da karrieren ikke lenger risikerer. Her i Norge må det jo ha vært enda mere belastende siden det vitterlig var i strid med grunnloven å gi lovene tilbakevirkende kraft, slik blant annet Hambro har innrømmet at det ble gjort i Norge. Vår danske kollega REVISION bemerker forøvrig at når tilbakevirkende straffelover ikke er nevnt i grunnloven, så kommer det

«LANDSSVIKERBEGRAVELSE I DUBLIN.

Under første verdenskrig var Irland en del av Storbritannia og som sådan i krig med Tyskland. Ikke desto mindre reiste den irske nasjonalist Sir Roger Casement til Berlin for å søke tysk hjelp til å befri seg fra det engelske åk. Han reiste rundt i krigsfangeleirene og vervet soldater til en irsk brigade som skulle kjempe mot engelskmennene. I påsken 1916 ble han landsatt i Irland av en tysk u-båt, men ble kort etter arrestert av engelskmennene, ført til London, dømt til døden og hengt. Liket ble begravet på fengselskirkegården ved Pentonville-fengslet. Engelskmennene har nå endelig etterkommet et gammelt irsk krav om å få utlevert de jordiske rester. Nylig ble de overført til Dublin og gitt en storstilet statsbegravelse på Glasnevin kirkegården i Dublin. Kisten ble trukket på en kanonlavett og president de Valera holdt begravelsestalen. «I nesten 49 år har hans levninger ligget i en umerket grav på en fengselskirkegård i England», sa de Valera, «men fra nu av vil gravstedet her bli et valfartssted for tusener av unge mennesker som vil søke inspirasjon gjennom Casements liv». Historiens dom er altså noe annerledes enn samtidens.

APPETITT PÅ BORNHOLM.

En tidligere polsk militærattaché som har søkt asyl i USA beretter at Sovjet i tilfelle krig forbereder en øyeblikkelig besettelse av den danske øy Bornholm ved hjelp av polske landsetts-tropper. Disse tropper skal ha som oppgave å hindre at NATO-stridskrefter setter seg fast på denne Østersjøøy, hvor det for tiden forøvrig bare befinner seg ett kompani av den danske hær.

SVEITS KVITTER SEG MED UTLENDINGER.

Det er interessant å notere seg at akkurat det liberale Sveits går i spissen når det gjelder å kvitte seg med utlendinger. Forbundsregjeringen har foreslått en gradvis nedskjæring av antall utenlandske medarbeidere. Tiltaket skyldes en stadig stigende fremmedfiendtlighet innen den sveitsiske befolkning. Det er italienerne naturligvis av at grunnlovens fedre ikke i sin vildeste fantasi kunne tenke seg slike lover.

som i første rekke blir rammet siden de utgjør hele 430.000 av det samlede antall gjestarbeidere på 800.000. Fremtidig vil ellers visse yrker ikke bli tillatt for fremmede i Sveits. Det gjelder virksomhet i skog- og jordbruk, samt arbeide i hospitaler og klinikker, og barnepleie.

PUSSIG VURDERING.

Dagspressen er ivrig opp-tatt igjen av nye «avsløringer». Denne gang gjelder det opplysninger fra Tsjekkoslovakiet, hvor justisministeren forteller at det er funnet papirer som viser at tyskerne etter mordet på Heydrich planla på sin side å ta livet av engelskmenn eller amerikanere av tilsvarende rang. Selv dagspressen har tydeligvis stusset litt over at det skulle være så meget verre for tyskerne å gjøre det engelskmennene gikk foran med og så forsøker de da å pynte på det med å si at Heydrichs mordere «angivelig» hadde fått sin opplæring i Storbritannia. Det er ikke så lenge siden det kom ut en bok på et kjent norsk forlag som fortalte utførlig om dette mordet på Heydrich og om hvorledes morderne ble utdannet i England, ble utsendt fra England og ble understøttet fra England. Selv «Aftenposten»s anmelder av boken fant ikke dengang grunn til å tvile på riktigheten av dette.

DET GÅR JEVNT NEDOVER!

Det er nok ikke bare England som holder på å komme på fattigkassen etter å ha seiret i verdenskrigen og derpå utøvet den berømmelige «seierherrens justis». Det later til at USA med raske skritt går samme vei.

Kristne Venner

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — Kristne Venner møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær.

Møtetid · kl. 19,30.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern

Telefon 55 61 29 — Oslo

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 43 33

Et tegn på dette tør kanskje noen tall omkring gullbeholdningen være. USA har som kjent gullinnløsning av dollaren. I 1955 var gullbeholdningen 21,8 milliarder dollars — altså et ganske pent restbeløp til å bakke opp pengesirkulasjonen. I 1960 var de tilsvarende tall blitt henholdsvis 17,8 milliarder dollars og 21,3 milliarder dollars — altså et like stort underskudd som det før var overskudd. Og i mars 1964 (som er siste tall vi har) er tallene henholdsvis 15,6 milliarder dollars og 25,9 milliarder dollars. Så retningen er god og farten upåklagelig!

SMUKT GJORT!

Det kan ikke benektes at engelskmennene i alt sitt nederdrettede hykleri dog er i stand til å vise glimt av både storsinn og frisinn. Nu har Royal Air Force tilbakelevert tyskerne et jagerfly de hadde tatt i krigsbytte av typen Me 163. Dette jagerfly, som ble konstruert av professor Messerschmitt og hans stab var verdens første jettfly og nådde alt ved prøveflyvning i året 1941 en hastighet på over 1.000 km. i timen. Maskinen vil nu bli overhaldt av Messerschmitt-Werken i Augsburg og vil så få en æresplass i Deutschem Museum i München.

Forbundets kontor:

holdes stengt mandage og lørdage. Ekspedisjonstid: tirsdag - onsdag - torsdag og fredag fra kl. 10 til 15.

Sekretæren kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Telefon: 37 76 96.

Postadresse: Postboks 3214,

Oslo 4

Postgiro 150 28.

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4

Telefon 37 76 96

Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia, Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,00.

Bruk postgironr. 16 450.

Utgiver A/S Folk og Land